

5 december 2008

Van:

Natuur en Milieu	WISE	Hivos
Cordaid	IUCN	Milieudefensie
Greenpeace	OxfamNovib	Vogelbescherming
ICCO	BothEnds	WNF

Aan:

Minister J. Cramer
Politiek Leider Nederlandse Delegatie UNFCCC COP 13

De ondergetekende Nederlandse milieu- en ontwikkelingsorganisaties verzoeken de Nederlandse delegatie om haar invloed te gebruiken om bij te dragen aan het succes van de 13de "Conference of the Parties" (COP13) in Bali.

"Succes" betekent voor ons dat er in Bali overeenstemming wordt bereikt over een routekaart die uiterlijk in 2009 binnen het kader van UNFCCC leidt tot een ambitieuze en voor ontwikkelingslanden rechtvaardige mondiale afspraak om broeikasgassen terug te dringen. De routekaart behelst in ieder geval

- de onderwerpen waarover overeenstemming moet worden bereikt;
- een tijdslijn om te komen tot afspraken omtrent deze onderwerpen;
- regels voor een rechtvaardige procedure om tot afspraken te komen waarbij alle landen, dus ook de minst ontwikkelde landen, invloed hebben.

Cruciale onderwerpen die aan bod moeten komen zijn:

1. Een mondiaal klimaatdoel

Een veilig niveau van mondiale broeikasgassen moet afgesproken worden. Op basis hiervan kunnen verantwoordelijkheden verdeeld worden naar de verschillende landen en reductietrajecten bepaald worden. Uitgangspunt van het verdrag en protocol moet zijn om de mondiale temperatuurstijging te beperken tot minder dan twee graden ten opzichte van het pre-industriële niveau.

- Dit houdt in dat mondiale broeikasgasemissies met ten minste 80% gereduceerd moeten zijn in het jaar 2050 ten opzichte van het jaar 1990.

2. Een rechtvaardige verdeling van de bijdragen aan het mondiale klimaatdoel

Uitgangspunt bij de verdeling van verantwoordelijkheid moet zijn het gelijke recht van elke wereldburger op het duurzaam gebruik van de atmosfeer. Omdat de atmosfeer overmatig gebruikt wordt door de geïndustrialiseerde landen zullen de reductiebijdragen dan ook in eerste instantie bepaald worden aan de hand van de hoeveelheid broeikasgasemissies vanaf 1990. Gedifferentieerde verantwoordelijkheden met daarbij behorende activiteiten voor zich snel ontwikkelende landen zullen moeten worden geformuleerd:

- Het toekomstige verdrag en protocol moet bindende verplichtingen omvatten voor de rijke landen gericht op het mondiale klimaatdoel van minimaal 30%

reductie van broeikasgassen in 2020 en ten minste 80% reductie in 2050 ten opzichte van 1990;

- De overgrote meerderheid van de emissiereductie moet door ontwikkelde landen worden gerealiseerd in eigen land;
- Een uitbreiding van landen met bindende verplichtingen voor landen met een hoge emissie van broeikasgassen en hoge graad van ontwikkeling zoals Zuid-Korea, Verenigde Arabische Emiraten en Singapore.
- In de nieuwe afspraken na 2012 dienen ook voor de lucht- en scheepvaartsector emissiereductiedoelstellingen te worden afgesproken binnen het kader van de UNFCCC.

3. Hervorming van de flexibele mechanismen

Op dit moment draagt het CDM niet effectief bij aan het bereiken van duurzame oplossingen voor het klimaatprobleem. Een grondige herziening van de huidige flexibele mechanismen (CDM en JI) moet plaats vinden zodat deze een reële bijdrage vormen aan armoedebestrijding en duurzame ontwikkelingsdoelstellingen (specifiek van de minst ontwikkelde landen) en de problemen rond additionaliteit zullen oplossen.

- Ontwikkeling van een mechanisme voor de overdracht-en-ontwikkeling van techniek;
- Grondige herziening van het Clean Development Mechanism waardoor duurzame ontwikkeling en armoedebestrijding realiteit worden en het CDM ook toegepast kan worden in de minst ontwikkelde landen. Dit alles vanzelfsprekend met behoud van de integriteit van de milieudoelen. Dit betekent o.a. dat we met de huidige stand van de wetenschap geen ruimte zien voor CO₂-opslag en kernenergie als onderdeel van de CDM;
- Afspraken over een zeer beperkt gedeelte van de emissiereductie-verplichtingen van geïndustrialiseerde landen in ontwikkelingslanden.

4. Milieudiensten en het voorkomen van ontbossing

Bos neemt CO₂ uit de atmosfeer op en houdt dit ook vast. Door ontbossing komt de opgeslagen CO₂ vrij. Het huidige tempo van ontbossing in ontwikkelingslanden is zo hoog, dat zij, verantwoordelijk is voor zo'n 20% van de mondiale CO₂-uitstoot. Om de emissies door ontbossing terug te dringen, is het dringend gewenst dat een nieuw financieringsmechanisme tot stand komt voor het terugdringen van emissies door ontbossing en bosdegradatie (REDD). Dit REDD mechanisme dient te zorgen dat emissies niet verder oplopen en dient zodanig te worden vormgegeven dat het ook een zo groot mogelijke bijdrage levert aan het behoud van biodiversiteit en de duurzame ontwikkeling van de betreffende bosregio's, waarbij de rechten van bosbewoners, inheemse bevolking en de ontwikkeling en voedselzekerheid van lokale gemeenschappen worden gewaarborgd. Er moet voor worden gezorgd dat financiering van het voorkomen van ontbossing niet leidt tot een instorting van de markt voor CO₂-credits. De snelheid van ontbossing en bosdegradatie vraagt om onmiddellijke actie. Dit betekent voor Bali:

- Concrete bijdrage van Nederland aan projecten om ontbossing tegen te gaan in de periode 2008-2012, mede als aanloop naar post-2012 REDD regime.
- Er moet worden zorg gedragen dat financiering van het voorkomen van ontbossing niet concurreert met de huidige emissie-handel, waardoor voor landen zonder bos de *incentive* wegvalt om maatregelen te nemen om hun uitstoot te verminderen.

5. Adaptatie

Kwetsbare landen, gebieden en bevolkingsgroepen, waaronder de minst ontwikkelde landen en kleine eilandstaten, hebben nu al te maken met de gevolgen van

klimaatverandering die veroorzaakt is door de geïndustrialiseerde landen. Adequate extra financiële middelen voor de meest door klimaatverandering getroffen gebieden in de minst ontwikkelde landen en kleine eilandstaten om zich aan te kunnen passen aan klimaatverandering zijn noodzakelijk. Deze middelen moeten zijn gebaseerd op het principe 'de vervuiler betaalt'. Bij dit principe zijn zowel de historische als toekomstige uitstoot van broeikasgassen boven de duurzaamheidsnorm en het vermogen tot betalen richtlijn voor de verdeling van nationale bijdragen aan deze financiering. De financiering moet aanvullend zijn aan ODA-fondsen.

- Afspraken om te komen tot de operationalisering van de Adaptatiefonds moet in Bali genomen worden.
- Het Adaptatiefonds moet aangestuurd worden en rapporteren aan de COP/MOP.
- Een besluit over het beheer van de Adaptatiefonds moet de steun van de meerderheid van de ontwikkelingslanden hebben.

Met vriendelijke groet,

Natuur en Milieu
Cordaid
Greenpeace
ICCO

WISE
IUCN
OxfamNovib
BothEnds

Hivos
Milieudefensie
Vogelbescherming
WNF